

Dokument ze zasedání

A9-0405/2023

6.12.2023

ZPRÁVA

o úloze Evropského parlamentu a jeho parlamentní diplomacie v zahraniční a bezpečnostní politice EU
(2023/2105(INI))

Výbor pro zahraniční věci

Zpravodaj: Jordi Solé

OBSAH

	Strana
NÁVRH USNESENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU	3
VYSVĚTLUJÍCÍ PROHLÁŠENÍ.....	13
PŘÍLOHA: SEZNAM SUBJEKTŮ NEBO OSOB, OD NICHŽ ZPRAVODAJ OBDRŽEL INFORMACE	14
INFORMACE O PŘIJETÍ V PŘÍSLUŠNÉM VÝBORU	15
JMENOVITÉ KONEČNÉ HLASOVÁNÍ V PŘÍSLUŠNÉM VÝBORU	16

NÁVRH USNESENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU

o úloze Evropského parlamentu a jeho parlamentní diplomacie v zahraniční a bezpečnostní politice EU (2023/2105(INI))

Evropský parlament,

- s ohledem na čl. 14 odst. 1 a články 21 a 36 Smlouvy o Evropské unii (SEU),
- s ohledem na prohlášení místopředsedkyně Komise, vysoké představitelky Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku ze dne 20. července 2010 o politické odpovědnosti,
- s ohledem na závěry Rady ze dne 28. června 2016, jimiž byla přijata zpráva nazvaná „Sdílená vize, společný postup: silnější Evropa – globální strategie zahraniční a bezpečnostní politiky Evropské unie“,
- s ohledem na společné sdělení Komise a vysokého představitele Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku ze dne 25. března 2020 nazvané „Akční plán EU pro lidská práva a demokracii na období 2020–2024“ (JOIN(2020)0005),
- s ohledem na „Strategický kompas pro bezpečnost a obranu – Za Evropskou unii, která chrání své občany, hodnoty a zájmy a přispívá k mezinárodnímu míru a bezpečnosti“ přijatý dne 21. března 2022,
- s ohledem na společné sdělení Komise a vysokého představitele Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku ze dne 25. listopadu 2020 nazvané „Akční plán pro rovnost žen a mužů (GAP) III – Ambiciózní agenda pro genderovou rovnost a posílení postavení žen v rámci vnější činnosti EU“ (JOIN(2020)0017),
- s ohledem na rozhodnutí Rady 2010/427/EU ze dne 26. července 2010 o organizaci a fungování Evropské služby pro vnější činnost¹,
- s ohledem na odstavec 34 prohlášení ze summitu mezi EU a Společenstvím latinskoamerických a karibských států z roku 2023, které bylo přijato dne 18. července 2023 a uznává, že parlamentní diplomacie je důležitým rozměrem vztahů,
- s ohledem na své doporučení ze dne 15. března 2023 Radě a místopředsedovi Komise, vysokému představiteli Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku o přezkumu fungování ESVČ a silnější EU ve světě²,
- s ohledem na své usnesení ze dne 18. ledna 2023 o provádění společné zahraniční a bezpečnostní politiky – výroční zpráva za rok 2022³,

¹ Úř. věst. L 201, 3.8.2010, s. 30.

² Úř. věst. C, C/2023/410, 23.11.2023, ELI: <http://data.europa.eu/eli/C/2023/410/oj>.

³ Úř. věst. C 214, 16.6.2023, s. 54.

- s ohledem na své usnesení ze dne 18. ledna 2023 o provádění společné zahraniční a bezpečnostní politiky – výroční zpráva za rok 2022⁴,
 - s ohledem na své usnesení ze dne 12. března 2019 o budování kapacity EU v oblasti předcházení konfliktům a mediaci⁵,
 - s ohledem na své rozhodnutí ze dne 13. září 2023 o změnách jednacího řádu Evropského parlamentu k posílení integrity, nezávislosti a odpovědnosti⁶,
 - s ohledem na článek 54 jednacího řádu,
 - s ohledem na zprávu Výboru pro zahraniční věci (A9-0405/2023),
- A. vzhledem k tomu, že úloha Parlamentu jako spolunormotvůrce a spolurozpočtového orgánu zahrnuje nejen vnitřní politiky EU, ale do značné míry i vnější činnost EU;
 - B. vzhledem k tomu, že článek 36 SEU vyžaduje, aby místopředseda Komise, vysoký představitel pravidelně konzultoval s Parlamentem hlavní hlediska a volby společné zahraniční a bezpečnostní politiky a informoval jej o politickém vývoji;
 - C. vzhledem k tomu, že ke vstupu většiny mezinárodních dohod v platnost je nutný souhlas Parlamentu; vzhledem k tomu, že čl. 218 odst. 10 Smlouvy o fungování Evropské unie stanoví, že při jednání o podobných dohodách je Evropský parlament „okamžitě a plně informován ve všech etapách tohoto postupu“;
 - D. vzhledem k tomu, že Parlament kontroluje provádění vnějších záležitostí EU a diskutuje o něm, zejména v rámci činnosti svého Výboru pro zahraniční věci a jeho dvou podvýborů – pro lidská práva a pro bezpečnost a obranu, jakož i Výboru pro mezinárodní obchod a Výboru pro rozvoj; vzhledem k tomu, že tato kontrolní úloha zahrnuje záležitosti týkající se přijímání, provádění a přezkumu tematických, regionálních a vnitrostátních strategií EU a dalších politických dokumentů, jako je akční plán EU pro rovnost žen a mužů, jakož i finanční pomoci a jmenování do vyšších funkcí v rámci vnějšího zastoupení EU;
 - E. vzhledem k tomu, že Parlament coby jediný orgán EU, který je přímo volen občany, pořádá veřejné rozpravy na plenárních zasedáních a ve výborech a přijímá zprávy a usnesení týkající se zahraniční a bezpečnostní politiky EU a situace v zemích mimo EU, zejména pokud jde o lidská práva, a přispívá tak ke zvýšení povědomí veřejnosti a podnícení diskusí v rámci EU, ale také v dotčených zemích; vzhledem k tomu, že tyto zprávy a usnesení přispívají k normativnímu vývoji po celém světě a jsou důkladně sledovány aktéry ze zemí mimo EU včetně vlád, parlamentů a zástupců občanské společnosti a sdělovacích prostředků a mohou v těchto zemích vyvolat reakce a odezvy;
 - F. vzhledem k tomu, že Parlament má jedinečnou síť 45 stálých delegací, které udržují a prohlubují vztahy s ostatními parlamenty zemí, regionů a organizací mimo EU;

⁴ Úř. věst. C 214, 16.6.2023, s. 54.

⁵ Úř. věst. C 23, 21.1.2021, s. 16.

⁶ Přijaté texty, P9_TA(2023)0316.

vzhledem k tomu, že tyto orgány často představují parlamentní rozměr dvoustranných dohod EU s těmito zeměmi;

- G. vzhledem k tomu, že úloha Parlamentu při sestavování ročního rozpočtu Unie má zásadní význam pro podporu zemí, které to nejvíce potřebují při překonávání dlouhodobých rozvojových výzev prostřednictvím Nástroje pro sousedství a rozvojovou a mezinárodní spolupráci – Globální Evropa, a pro řešení velkých humanitárních katastrof a mimořádných událostí skrze navýšení humanitární pomoci;
- H. vzhledem k tomu, že genderová rovnost je jedním z cílů vnější politiky EU; vzhledem k tomu, že všechny členské státy EU a Evropský parlament se zavázaly k provádění rezoluce Rady bezpečnosti OSN č. 1325 z roku 2000 o ženách, míru a bezpečnosti;
- I. vzhledem k tomu, že Evropský parlament se stal jedním z nejaktivnějších parlamentů, pokud jde o jeho parlamentní diplomatickou činnost a prostředky na ni věnované; vzhledem k tomu, že parlamentní diplomacie přispívá k dosažení cílů EU a k prosazování jejích hodnot, zájmů a politik, a to i na mnohostranné úrovni, přináší tak přidanou hodnotu podporou ucelenější a soudržnější vnější činnosti EU; vzhledem k tomu, že parlamentní diplomacie může posílit strategickou komunikaci a viditelnost i účinnost rozhodnutí a prováděcích opatření v oblasti SZBP i společné bezpečnostní a obranné politiky (SBOP);
- J. vzhledem k tomu, že pomocí parlamentní diplomacie se Parlament účastní dialogu se světovými lídry, volenými úředníky, zástupci veřejných správ a diplomaty, veřejnými institucemi, organizacemi občanské společnosti a jejich zástupci, a to i těmi zastupujícími zranitelné nebo ohrožené skupiny obyvatelstva, a dalšími zúčastněnými stranami ze zemí mimo EU a multilaterálních institucí, zejména prostřednictvím činnosti svých delegací a výborů, včetně pořádání slyšení, přijímání zpráv a usnesení a uskutečňování návštěv jednotlivých zemí;
- K. vzhledem k tomu, že článek 36 Smlouvy o EU ukládá místopředsedovi Komise, vysokému představiteli, aby předstoupil alespoň dvakrát ročně před Parlament a předložil zprávu o současné situaci, pokud jde o SZBP/SBOP, a zodpověděl dotazy; vzhledem k tomu, že interinstitucionální dohodu ze dne 20. listopadu 2002 mezi Evropským parlamentem a Radou o přístupu Evropského parlamentu k citlivým informacím Rady v oblasti bezpečnostní a obranné politiky⁷ je nutné aktualizovat;
- L. vzhledem k tomu, že parlamentní skupina pro podporu demokracie a koordinaci voleb, kterou vedou předsedové Výboru pro zahraniční věci a Výboru pro rozvoj a v níž jsou zastoupeni poslanci napříč politickým spektrem, dohlíží na úsilí Parlamentu o podporu demokracie mimo EU, včetně pozorování voleb, zprostředkování a dialogu; vzhledem k tomu, že prostřednictvím dialogu Jeana Monneta pro mír a demokracii Parlament sdružuje politické představitele nečlenských zemí EU, aby podpořil komunikaci mezi stranami a vytváření konsensu; vzhledem k tomu, že poslanci Evropského parlamentu mohou působit jako zvláštní vyslanci a zprostředkovatelé pro předcházení konfliktům v situacích s vysokým napětím po celém světě;

⁷ Úř. věst. C 298, 30.11.2002, s. 1.

- M. vzhledem k tomu, že Evropský parlament pomáhá vnitrostátním parlamentům a mezinárodním regionálním shromážděním za hranicemi EU s cílem zlepšit jejich institucionální kapacitu; vzhledem k tomu, že navázal s těmito zákonodárními orgány trvalý dialog a vyměňuje si s nimi osvědčené postupy;
- N. vzhledem k tomu, že Parlament je mezinárodně uznávaným pozorovatelem voleb; vzhledem k tomu, že delegace Parlamentu pro sledování průběhu voleb jsou součástí misí EU pro sledování průběhu voleb nebo mezinárodních misí pro sledování průběhu voleb;
- O. vzhledem k tomu, že politické skupiny a jednotliví poslanci Parlamentu mají hustou a rozmanitou síť kontaktů s politickými stranami, poslanci, vládními úředníky a zúčastněnými stranami ze soukromého sektoru a občanské společnosti v zemích mimo EU, zejména v zemích přistupujících k EU a v zemích v sousedství EU;
- P. vzhledem k tomu, že kromě kontaktních kanceláří Evropského parlamentu mimo EU v Londýně a Washingtonu má Parlament pobočky při OSN v New Yorku, při Africké unii v Addis Abebě a při Sdružení národů jihovýchodní Asie v Jakartě, které mají za cíl posilovat parlamentní spolupráci s těmito mnohostrannými organizacemi;
- Q. vzhledem k tomu, že čl. 5 odst. 7 rozhodnutí Rady 2010/427/EU uvádí, že „delegace Unie mají v rámci kontaktů s mezinárodními organizacemi nebo zeměmi mimo EU, u nichž jsou pověřeny, oprávnění provádět úkony na žádost jiných orgánů Unie, zejména Evropského parlamentu“;

Posílení parlamentní diplomacie

1. vítá rostoucí úlohu Parlamentu v rámci vnější činnosti EU, jež se postupně vyvíjí a stává se podstatnou a kombinuje jeho legislativní, rozpočtové a kontrolní pravomoci s různými formami veřejné a tiché spolupráce s mezinárodními organizacemi, zeměmi, společnostmi a jednotlivci nacházejícími se mimo EU;
2. vyzdvihuje specifickou úlohu a hodnotu parlamentní diplomacie EU, která společně s Evropskou službou pro vnější činnost (ESVČ), Komisí a diplomatickými službami a parlamenty členských států doplňuje a posiluje viditelnost a dopad zahraniční a bezpečnostní politiky EU, při současném zachování vlastní autonomie Parlamentu;
3. podtrhuje význam parlamentní diplomacie jako prostředku k oslovení více různých zúčastněných stran v partnerských zemích a zemích mimo EU s cílem zvýšit povědomí o právních předpisech a postojích EU, lépe pochopit vnímání, dopady a důsledky těchto právních předpisů a postojů v příslušných zemích a vytvářet spojenectví a pevná partnerství ve stále složitějším a multipolárním mezinárodním kontextu;
4. vyjadřuje politování nad skutečností, že ačkoli Parlament výrazně přispívá k dosahování cílů zahraniční a bezpečnostní politiky EU a zároveň přináší přidanou hodnotu a doplňkovost v podobě parlamentní diplomacie, Komise, Rada a ESVČ jej dosud plně neuznaly za nedílného aktéra v rámci přístupu „tým Evropa“;
5. je přesvědčen, že Parlament má velký nevyužitý potenciál, aby dále rozvíjel svou diplomatickou úlohu a přispíval k plnění cílů zahraniční a bezpečnostní politiky EU;

Nástroje, prostředky a hodnoty parlamentní diplomacie

6. poukazuje na specifický, dynamický a veřejný přínos Parlamentu k zahraniční a bezpečnostní politice EU a řešení mezinárodních výzev prostřednictvím činnosti jeho výborů zabývajících se vnějšími záležitostmi, včetně Podvýboru pro lidská práva a Podvýboru pro bezpečnost a obranu, které přispívají ke vztahům se zeměmi mimo EU, mezinárodními organizacemi a občanskou společností po celém světě;
7. zdůrazňuje, že stálé delegace zajišťují důležitou a doplňkovou práci k práci výborů tím, že poskytují pravidelné a stálé fórum pro politický dialog se zeměmi mimo EU a mezinárodními organizacemi, a to i prostřednictvím smíšených parlamentních orgánů a mnohostranných shromáždění;
8. zdůrazňuje, že stálé delegace hrají klíčovou úlohu prostředníka mezi Parlamentem a jeho partnery po celém světě, usnadňují interakci, pravidelně poskytují informace výborům a dalším orgánům Parlamentu, diskutují o postojích a politikách společného zájmu a rovněž naslouchají různým partnerům a dalším zúčastněným stranám a předávají jejich názory příslušným orgánům Parlamentu;
9. domnívá se, že oficiální služební cesty Parlamentu do zemí mimo EU jsou nedílnou součástí vnější politiky EU, a musí proto mít plnou podporu unijních delegací, jakož i informace na nejvyšší úrovni a bezpečnost zajišťované v této souvislosti ESVČ; vyzývá, aby středisko ESVČ pro reakci na krize dostalo k dispozici veškeré potřebné zdroje; domnívá se, že lepší koordinace, plánování a stanovení priorit misí jednotlivými orgány Parlamentu by zvýšilo konzistentnost, důvěryhodnost a dopad diplomatické úlohy Parlamentu;
10. navrhuje, aby příslušné orgány Parlamentu zavedly vnitřní koordinaci mimo jiné pravidelným sestavováním seznamu prioritních zemí, s nimiž je třeba navázat kontakty na základě nadcházejících legislativních dokumentů a geopolitických či strategických priorit, pořádáním společných výměn názorů s těmito prioritními zeměmi na vztahy EU nebo na horizontální geopolitické otázky a otázky konfliktů a podporou součinnosti mezi zahraničními misemi Parlamentu, aby se zabránilo zbytečnému zdvojování, zefektivnily se zdroje a posílila se konzistentnost sdělení Parlamentu;
11. zdůrazňuje, že poslanci by měli být při své oficiální misi plně připraveni na kulturní rozměr a rozměr mezinárodních kulturních vztahů země mimo EU, aby dokázali podporovat kulturu dialogu v rámci dialogu kultur; v této souvislosti vyzývá ESVČ, a zejména její oddělení strategické komunikace a prognózování, aby plně podporovalo oficiální mise Parlamentu do zemí mimo EU;
12. je toho názoru, že politický dialog, který vede Parlament a jednotliví poslanci Evropského parlamentu s vládními a parlamentními subjekty a se subjekty občanské společnosti po celém světě, přispívá k prosazování priorit, názorů a hodnot EU týkajících se globálních norem v oblastech, jako jsou všeobecná lidská práva a demokracie, práva osob LGBTI, práva žen a genderová rovnost, diplomatická činnost na poli klimatu a energetiky, konektivita, umělá inteligence a digitální a technologické politiky;

13. zdůrazňuje, že Parlament soustavně usiluje o to, aby lidská práva, právní stát a demokracie tvořily jádro vnější činnosti EU a aby byl klíčovým fórem, kde je možné vyslechnout a umocnit hlas občanské společnosti a demokratických zúčastněných stran z celého světa; v této souvislosti vyzdvihuje své aktivity na podporu obránců lidských práv, ohrožených členů parlamentu a mladých politických vůdců, jakož i podporu účasti žen na politickém životě a boje proti dezinformacím; vyzývá k dalšímu rozvoji aktivit Parlamentu a k tomu, aby v příštím volebním období dostali hlas ti, jejichž práva jsou ohrožena;
14. zdůrazňuje klíčový význam rozprav a usnesení Parlamentu o porušování lidských práv, demokracie a právního státu jako jednoho z jeho nástrojů s největším dopadem v zahraničí při řešení situace v oblasti lidských práv v zemích mimo EU; vyzývá proto k lepšímu zviditelnění těchto diskusí a usnesení, a to i s ohledem na pořad jednání plenárních zasedání a na práci výborů a dalších stálých parlamentních orgánů;
15. poukazuje na význam a jedinečnou povahu úlohy Parlamentu při misích pro sledování průběhu voleb a obecněji v programech na podporu demokracie, jako je posilování parlamentní demokracie v zemích mimo EU, a v iniciativách týkajících se zprostředkování, usnadňování budování kapacit, předcházení konfliktům, podpory demokratické parlamentní kultury založené na konsenzu a podpory lidských práv; vyzývá k lepšímu začlenění poznatků z činnosti skupiny pro podporu demokracie a koordinaci voleb v konkrétních zemích a poznatků získaných v rámci misí EU pro sledování průběhu voleb do příslušné práce výborů a delegací, jakož i do plenárních zasedání, která se zaměřují na tytéž země;
16. vyzývá k posílení koordinace s Komisí, včetně Generálního ředitelství pro evropskou politiku sousedství a jednání o rozšíření a Generálního ředitelství pro mezinárodní partnerství, při podpoře parlamentní demokracie na celém světě a posílení institucionální podpory parlamentů; navrhuje, aby se síť s vnitrostátními parlamenty na podporu demokracie, kterou Parlament zřídil, stala pravidelným institucionálním místem pro koordinaci činností a využívání odborných znalostí;
17. zdůrazňuje, že je zapotřebí dosáhnout genderové vyváženosti ve všech činnostech a misích, včetně zastoupení Parlamentu, a rozšířit odborné znalosti v oblasti rovnosti žen a mužů prostřednictvím nasazení odborníků na rovnost žen a mužů v rámci činností a programů parlamentní pomoci;

Příspěvek Parlamentu k zahraniční a bezpečnostní politice EU

18. domnívá se, že příští volební období a jmenování budoucí Komise by měly být příležitostí k utužení rámce interinstitucionálních vztahů mezi Parlamentem, ESVČ a Komisí, včetně delegací EU, s cílem posílit parlamentní diplomacii a soubor nástrojů EU pro vnější činnost;
19. požaduje zejména, aby byl posílen dohled Parlamentu nad činnostmi prováděnými v rámci zahraniční a bezpečnostní politiky EU prostřednictvím zvýšení úrovně odpovědnosti a transparentnosti ESVČ a útvarů Komise pro vnější činnost; v této souvislosti zdůrazňuje, že je nutné aktualizovat prohlášení o politické odpovědnosti z roku 2010 a nově definovat vztahy mezi ESVČ a Parlamentem;

20. vyzývá Komisi, Radu a členské státy, aby skutečně zapojovaly Parlament do provádění a kontroly záležitostí strategického významu v oblasti zahraničních věcí EU, včetně uplatňování omezujících opatření, jakož i do kontroly nástrojů financování vnější činnosti;
21. trvá na právu Parlamentu na informace v záležitostech SZBP podle článku 36 SEU, včetně včasného přístupu ke zprávám, strategiím jednotlivých zemí a dalším důvěrným informacím, jimiž se řídí SZBP EU; v této souvislosti zdůrazňuje, že je důležité co nejdříve dokončit aktualizaci interinstitucionální dohody ze dne 20. listopadu 2002 mezi Evropským parlamentem a Radou o přístupu Evropského parlamentu k citlivým informacím Rady v oblasti bezpečnosti a obranné politiky;
22. zdůrazňuje, že Parlament by měl díky své kontrolní funkci a pravomoci monitorovat sjednávání a provádění mezinárodních dohod hrát klíčovou úlohu při utváření spolupráce Unie se zeměmi mimo EU a mezinárodními organizacemi a její celkové činnosti na mezinárodní scéně, což by mělo EU umožňovat dále prosazovat zohledňování genderového hlediska a klimatickou diplomacii v mezinárodních vztazích; v této souvislosti odsuzuje tzv. neformální nebo ad hoc ujednání, která nevyžadují souhlas Parlamentu, a tudíž podkopávají jeho autoritu jakožto spolunormotvůrce a jeho kontrolní úlohu;
23. zastává názor, že velvyslanci EU ve strategických zemích a zvláštní zástupci EU by měli být potvrzeni až po kladném hodnocení Výborem Evropského parlamentu pro zahraniční věci;
24. vyzývá k systematictější účasti předsedů vnějších výborů Parlamentu na schůzích a akcích SZBP na vysoké úrovni, včetně Rady ve formátu pro zahraniční věci; vyzývá ke společným delegacím ESVČ, Komise a Parlamentu na významných mnohostranných a regionálních setkáních;
25. trvá na tom, že úloha a poznatky Parlamentu by měly být začleněny do všech klíčových strategických politických dokumentů přijatých Komisí a Radou v souvislosti s prováděním vnější politiky EU a že Parlament by měl být při vypracovávání těchto dokumentů konzultován;
26. vyzývá k posílení vztahů Parlamentu s vnitrostátními parlamenty členských států, které mají dobré předpoklady k tomu, aby hrály úlohu prostředníka při kontaktu s výkonnými orgány členských států; zdůrazňuje proto, že meziparlamentní konference o SZBP/SBOP, jakož i meziparlamentní konference, které každoročně pořádá Podvýbor pro lidská práva, představují významné fórum pro výměnu informací a osvědčených postupů mezi vnitrostátními parlamenty a Evropským parlamentem v daných oblastech a měly by být posíleny;
27. domnívá se, že Parlament může hrát jedinečnou úlohu, pokud jde o přibližování zahraniční politiky EU evropským občanům a posilování její demokratické legitimacy, mimo jiné prostřednictvím spolupráce se subjekty na nižší než celostátní úrovni, jako jsou regionální vlády a parlamenty, čímž umožní víceúrovňovou diplomacii na základě příslušných právních a institucionálních rámců zahraniční politiky EU i členských států, aby se promítla do vnější činnosti na úrovni EU a navázala na ni;

28. opakuje svou výzvu k rozvoji autonomní diplomacie EU určené společnou diplomatickou kulturou z pohledu EU a zdůrazňuje úlohu Parlamentu v tomto ohledu; domnívá se, že realizace pilotního projektu Parlamentu o vytvoření Evropské diplomatické akademie, a zejména její budoucí a stálé struktury, je v tomto ohledu konkrétním krokem; vyzývá k zajištění stálé účasti a aktivního zapojení Parlamentu do budoucích řídicích nebo správních orgánů Evropské diplomatické akademie, jakož i do jejich vzdělávacích programů a činností;
29. je toho názoru, že v souvislosti s celosvětovým zhoršováním situace v oblasti dodržování lidských práv a demokracie musí Parlament sehrávat zvláštní úlohu, pokud jde o obranu mnohostranného řádu založeného na pravidlech, demokracie a právního státu, podporu lidských práv a politického pluralismu, boj proti dezinformacím a zahraničnímu vměšování v zemích mimo EU a dále o pomoc demokraticky zvoleným parlamentům na celém světě, aby konsolidovaly svou institucionální úlohu a vnitřní pracovní metody skrze nabízení cílených programů; konstatuje, že poslanci Evropského parlamentu se mohou zabývat citlivějšími otázkami, jako je porušování lidských práv, vydávat k nim veřejná prohlášení, navazovat veřejné i neveřejné komunikační cesty nebo spolupracovat s místními partnery, pokud je prostor tradiční diplomacie omezenější;
30. zdůrazňuje specifickou úlohu parlamentních orgánů, pokud jde o pomoc partnerským zemím, a zejména zemím procesu rozšíření a potenciálním kandidátským zemím na západním Balkáně a ve východním sousedství; vyzývá, aby se posílila jejich úloha v procesu přistoupení k EU, a to vzhledem ke specifické a klíčové úloze, kterou hrají vnitrostátní parlamenty v procesu potřebných reforem mimo jiné prostřednictvím sbližování právních předpisů, dohledu a oslovování občanů; připomíná, že je zapotřebí, aby delegace EU aktivně podporovaly takovou meziparlamentní spolupráci s kandidátskými a potenciálními kandidátskými zeměmi;
31. vítá inovativní přístupy, jako je spolupráce mezi výbory, kterou nedávno zahájil Evropský parlament a Verchovna rada Ukrajiny, a vzhledem k politickému významu procesu rozšíření podporuje rozvoj dalších iniciativ v této oblasti;
32. opakuje svou výzvu k posílení institucionálních kapacit EU na poli preventivní diplomacie, předcházení konfliktům a mediace a domnívá se, že Parlament může v tomto směru významně přispívat a poskytovat odborné znalosti prostřednictvím svých orgánů a činností v této oblasti, a to i zapojením mechanismů včasného varování a kontrol na místě;
33. zdůrazňuje, že rozsáhlá meziparlamentní síť, kterou Parlament vytvořil prostřednictvím svých stálých delegací a mnohostranných shromáždění, poskytuje vynikající nástroj pro diskusi a koordinaci postojů s mezinárodními partnery na mnohostranných fórech, například v souvislosti s rezolucemi OSN, začleňováním genderového hlediska, diplomacií v oblasti klimatu nebo postoji na úrovni skupiny G20, jakož i pro vyjasňování záměrů EU partnerům a prosazování jejich opatření; vyzdvihuje významný přínos Parlamentu k práci mnohostranných fór, mimo jiné prostřednictvím jeho účasti na parlamentních summitech G7 a G20 a na zasedáních Meziparlamentní unie;

34. vyzdvihuje úlohu Evropského parlamentu v celosvětovém prosazování genderové rovnosti, včetně boje proti femicidě a genderově podmíněnému násilí, a prosazování práv osob LGBTI ve vnější činnosti EU; poukazuje na význam poslanců při prosazování genderové citlivosti ve všech vnějších vztazích EU prostřednictvím zvyšování povědomí, budování kapacit a sdílení osvědčených postupů, mimo jiné včetně přidání hodnoty zajištění genderově vyvážených parlamentů a genderového hlediska ve fungování parlamentních orgánů; vyzývá Parlament, aby tento důležitý rozměr své parlamentní diplomacie ve vztazích s partnerskými zeměmi dále posiloval;
35. domnívá se, že s ohledem na Cíl udržitelného rozvoje č. 5 (dosáhnout rovnosti žen a mužů a posílit postavení všech žen a dívek) musí Parlament hrát významnou roli při dosahování klíčových strategických kritérií v oblasti genderové rovnosti;
36. zdůrazňuje činnost Parlamentu při prosazování ratifikace a provádění příslušných úmluv OSN a dalších mezinárodních úmluv a opčních protokolů, jako je Pařížská dohoda a Úmluva o prevenci a potírání násilí na ženách a domácího násilí;

Tým Evropa: Parlament jako partner v oblasti zahraniční politiky

37. domnívá se, že ačkoli by si Parlament měl při provádění svého programu vnější politiky zachovat plnou autonomii, představují společné návštěvy ad hoc, jakož i prohlášení Parlamentu týkající se klíčového vývoje v zemích mimo EU, vydávaná spolu se zástupci Komise a Rady, slibnou oblast pro realizaci přístupu „týmu Evropa“; v této souvislosti vyzývá k zahájení interinstitucionálního pilotního programu Tým Evropa ve vybraných zemích mimo EU; vyzývá, aby tento pilotní program zajišťoval, že nástroje Parlamentu budou plně integrovány do společného interinstitucionálního přístupu k daným zemím;
38. odsuzuje rozhodnutí některých zemí, včetně některých, které mají dohody s EU, zakázat delegacím Parlamentu a jednotlivým poslancům Evropského parlamentu vstup do některých částí nebo na celé své území; odsuzuje hrozby a sankce vůči poslancům Evropského parlamentu ze strany zemí mimo EU; trvá na tom, aby Rada a členské státy přijaly okamžitá a důrazná opatření, včetně sankcí, pokud to bude nutné, když se orgány Parlamentu nebo jednotliví poslanci Evropského parlamentu stanou terčem restriktivních opatření ze strany zemí mimo EU;
39. zdůrazňuje, že sledování průběhu voleb je oblastí, v níž je spolupráce mezi Parlamentem a ESVČ nejstrukturovanější, přičemž oba orgány provádějí volební pozorovatelské činnosti, které jsou v několika ohledech velmi dobře propojeny;
40. opakuje svou výzvu ke strategičtější koordinaci mezi orgány EU, pokud jde o naléhavé jednotlivé případy, které se týkají obránců lidských práv, novinářů nebo příslušníků zvláště zranitelných skupin; je přesvědčen o tom, že parlamentní diplomacie se může ukázat jako účinný a doplňkový mechanismus pro spolupráci se zeměmi mimo EU v těchto případech; vyzývá k vytvoření interinstitucionální pracovní skupiny pro otázky týkající se obránců lidských práv, která by koordinovala evropské úsilí v prioritních případech týkajících se obránců lidských práv;

41. opakuje svou žádost, aby místopředseda Komise, vysoký představitel ve spolupráci s členskými státy a Parlamentem přijal každoroční seznam zemí, které vzbuzují vážné obavy v souvislosti s osudem obránců lidských práv a demokratických aktivistů, což by mimo jiné umožnilo plně koordinovanou praktickou reakci týmu Evropa na místě; domnívá se, že Parlament by mohl hrát rozhodující úlohu tím, že využije své institucionální a jiné prostředky na podporu tohoto cíleného a jednotného přístupu;
42. naléhavě vyzývá všechny delegace EU, aby informovaly veřejnost o činnosti Parlamentu související s jejich hostitelskou zemí, mimo jiné na svých webových stránkách v místním jazyce, a aby získávaly zpětnou vazbu od místních orgánů a skupin občanské společnosti;
 -
 -
43. pověřuje svou předsedkyni, aby předala toto usnesení Radě, Komisi, místopředsedovi Komise, vysokému představiteli Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku a vládám a parlamentům členských států.

VYSVĚTLUJÍCÍ PROHLÁŠENÍ

Parlamentní diplomacie je ve stále složitějším a polarizovanějším světě více a více uznávána za účinný nástroj zahraniční politiky, skrze nějž lze komunikovat na politické úrovni s různými aktéry ze třetích zemí, konkrétně poslanci, ale také vládami, občanskou společností a mezinárodními organizacemi. Evropský parlament kromě své kontrolní úlohy nad činností výkonné moci představuje vzorový mezinárodní příklad stále prominentnějšího prosazování parlamentní diplomacie jako doplňku k zahraniční politice a prostředku k utváření této politiky, stojí před ním nicméně ještě mnoho výzev, aby tento model lépe fungoval a přinášel výsledky.

Tato zpráva, která je rozdělena do čtyř kapitol, poskytuje hodnocení stávajících nástrojů a orgánů, které má Evropský parlament k dispozici k ovlivňování vnější činnosti EU. Kromě toho předkládá soubor návrhů na zlepšení koordinace mezi příslušnými orgány EU. Vyzdvihuje význam úlohy Parlamentu při prosazování lidských práv a demokracie jakožto klíčových prvků programu vnější politiky EU, zejména prostřednictvím diskusí, usnesení a víceúrovňové, formální a neformální spolupráce s vnějšími aktéry. Ačkoli úloha Parlamentu na poli zahraniční politiky EU narůstá, dosud nebyl uznán za nedílného aktéra v rámci přístupu „tým Evropa“. Z tohoto důvodu zpráva mimo jiné navrhuje vytvořit interinstitucionální pilotní program, který bude zahájen ve vybraných třetích zemích, v jehož rámci budou nástroje Parlamentu ve vztahu k těmto zemím plně integrovány s těmi, jimiž disponuje ESVČ, Komise a členské státy.

Pokud jde o vnitřní hledisko týkající se Parlamentu, zpráva zdůrazňuje, že je zapotřebí větší koordinace, a navrhuje podporovat součinnost mezi různými zahraničními misemi Parlamentu, čímž by se posílila konzistentnost v rámci sdělení i vnější spolupráce. Zpráva rovněž vyzývá k posílení koordinace s Komisí při podpoře parlamentní demokracie po celém světě.

Víceúrovňová diplomatická činnost Evropského parlamentu by měla být orgány EU vnímána jako příležitost, neboť přináší jedinečnou schopnost například navázat dialog s různými aktéry v případě, že je výkonná moc EU politicky omezená, nebo se vyjadřovat k citlivým, ale zásadním otázkám lidských práv a demokracie.

Aby Evropský parlament dokázal plně využít svého potenciálu mezinárodního diplomatického aktéra, je dále klíčové dokončit aktualizaci interinstitucionální dohody ze dne 20. listopadu 2002 mezi Evropským parlamentem a Radou. Totéž platí pro kontrolní mandát Parlamentu, je tedy v zájmu zvýšení úrovně odpovědnosti a transparentnosti ESVČ a útvarů Komise pro vnější činnost zapotřebí aktualizovat prohlášení o politické odpovědnosti z roku 2010.

**PŘÍLOHA: SEZNAM SUBJEKTŮ NEBO OSOB,
OD NICHŽ ZPRAVODAJ OBDRŽEL INFORMACE**

Zpravodaj v souladu s článkem 8 přílohy I jednacího řádu prohlašuje, že při přípravě zprávy až do okamžiku jejího přijetí ve výboru, obdržel podněty od těchto subjektů nebo osob:

Subjekt nebo osoba
ESVČ

Výše uvedený seznam je sestaven na výhradní odpovědnost zpravodaje.

INFORMACE O PŘIJETÍ V PŘÍSLUŠNÉM VÝBORU

Datum přijetí	28.11.2023
Výsledek konečného hlasování	+: 51 -: 6 0: 2
Členové přítomní při konečném hlasování	Alexander Alexandrov Yordanov, Maria Arena, Petras Auštrevičius, Traian Băsescu, Fabio Massimo Castaldo, Włodzimierz Cimoszewicz, Anna Fotyga, Michael Gahler, Kinga Gál, Sunčana Glavak, Raphaël Glucksmann, Klemen Grošelj, Bernard Guetta, Márton Gyöngyösi, Sandra Kalniete, Andrius Kubilius, Jean-Lin Lacapelle, David Lega, Pedro Marques, David McAllister, Sven Mikser, Francisco José Millán Mon, Alessandra Moretti, Matjaž Nemec, Demetris Papadakis, Kostas Papadakis, Thijs Reuten, Nacho Sánchez Amor, Isabel Santos, Mounir Satouri, Andreas Schieder, Jordi Solé, Tineke Strik, Dominik Tarczyński, Hermann Tertsch, Viola von Cramon-Taubadel, Thomas Waitz, Witold Jan Waszczykowski, Charlie Weimers, Isabel Wiseler-Lima, Salima Yenbou, Tomáš Zdechovský, Bernhard Zimniok, Željana Zovko
Náhradníci přítomní při konečném hlasování	Vladimír Bilčík, Jakop G. Dalunde, Loucas Fourlas, Christophe Grudler, Anja Haga, Andrey Kovatchev, Georgios Kyrtos, María Soraya Rodríguez Ramos, Bert-Jan Ruissen, Mick Wallace, Elena Yoncheva, Milan Zver
Náhradníci (čl. 209 odst. 7) přítomní při konečném hlasování	Clare Daly, Mónica Silvana González, Miguel Urbán Crespo

JMENOVITÉ KONEČNÉ HLASOVÁNÍ V PŘÍSLUŠNÉM VÝBORU

51	+
EKR	Bert-Jan Ruissen, Dominik Tarczyński, Witold Jan Waszczykowski
Nezařazení poslanci	Fabio Massimo Castaldo, Márton Gyöngyösi
ELS	Alexander Alexandrov Yordanov, Traian Băsescu, Vladimír Bilčík, Loucas Fourlas, Michael Gahler, Sunčana Glavak, Anja Haga, Sandra Kalniete, Andrey Kovatchev, Andrius Kubilius, David Lega, David McAllister, Isabel Wiseler-Lima, Tomáš Zdechovský, Željana Zovko, Milan Zver
Renew	Petras Auštrevičius, Klemen Grošelj, Christophe Grudler, Bernard Guetta, Georgios Kyrtos, María Soraya Rodríguez Ramos, Salima Yenbou
S&D	Maria Arena, Włodzimierz Cimoszewicz, Raphaël Glucksmann, Mónica Silvana González, Pedro Marques, Sven Mikser, Alessandra Moretti, Matjaž Nemeč, Demetris Papadakis, Thijs Reuten, Nacho Sánchez Amor, Isabel Santos, Andreas Schieder, Elena Yoncheva
Levice	Clare Daly, Miguel Urbán Crespo, Mick Wallace
Zelení/ALE	Jakop G. Dalunde, Mounir Satouri, Jordi Solé, Tineke Strik, Viola von Cramon-Taubadel, Thomas Waitz

6	-
EKR	Hermann Tertsch, Charlie Weimers
ID	Jean-Lin Lacapelle, Bernhard Zimniok
Nezařazení poslanci	Kinga Gál, Kostas Papadakis

2	0
EKR	Anna Fotyga
ELS	Francisco José Millán Mon

Význam zkratk:

+ : pro

- : proti

0 : zdrželi se